

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาต่อเทคโนโลยีทางการศึกษา School Administrator Skills in Educational Technology

ภควรรณ ปกรณ์พานิช

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: s67561802082@ssru.ac.th

กัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email: ganratchakan.le@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะที่สามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและการเรียนการสอน เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้กระบวนการเรียนรู้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ พบว่าทักษะสำคัญประกอบด้วย 1) ทักษะด้านเทคโนโลยี (Technological Literacy) 2) ทักษะในการจัดการการเปลี่ยนแปลง (Change Management Skills) 3) ทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูล (Data-Driven Decision Making) 4) ทักษะในการสื่อสารและทำงานร่วมกันผ่านเทคโนโลยี (Digital Communication & Collaboration Skills) 5) ทักษะในการจัดการความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cybersecurity Awareness) การมีทักษะเหล่านี้จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร ปรับปรุงวิธีการสอน บริหารจัดการบุคลากรและทรัพยากร ตลอดจนสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ทักษะผู้บริหารสถานศึกษา, เทคโนโลยีทางการศึกษา

Abstract

Technology plays a vital role in educational development. Educational administrators must possess the skills to effectively apply technology to enhance management and teaching efficiency. Educational technology is a crucial tool that modernizes the learning process and aligns it with global changes. This article aims to investigate the essential skills for educational administrators in applying technology. The findings reveal that key skills include:

1) Technological Literacy; 2) Change Management Skills; 3) Data-Driven Decision Making; 4) Digital Communication & Collaboration Skills; and 5) Cybersecurity Awareness. Possessing these skills enables administrators to utilize technology for curriculum development planning, improve teaching methods, manage personnel and resources, create a conducive learning environment, and protect personal data effectively.

Keywords: Educational Administrator Skills, Educational Technology

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อทุกภาคส่วนของสังคม รวมถึงภาคการศึกษา การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาไม่เพียงช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพของการดำเนินงานเท่านั้น แต่ยังมีส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญ เทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย เช่น ระบบปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Analytics) และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ ช่วยให้สถานศึกษาสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายและเข้าถึงผู้เรียนได้อย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะด้านการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในยุคดิจิทัล การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผล จำเป็นต้องอาศัยทักษะเฉพาะของผู้บริหารในการคัดเลือก ปรับใช้ และบริหารจัดการเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน นอกจากนี้ ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการวางแผนยุทธศาสตร์และพัฒนานโยบายเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพของครู อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและความต้องการของสังคม การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจึงครอบคลุมทั้งการจัดการหลักสูตร บุคลากร ทรัพยากร เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษา

ความหมายและความสำคัญของทักษะผู้บริหารและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในบริบทที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนและการบริหารสถานศึกษา ทักษะ (Skill) หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จด้วยความชำนาญ โดยทักษะของบุคคลสามารถพัฒนาได้ผ่านการฝึกฝนและประสบการณ์ ทักษะเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถจัดการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังมีส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

ด้วย ดังนั้น ทักษะผู้บริหารสถานศึกษา (Educational Leadership Skills) หมายถึง ความสามารถของ
ผู้บริหารในการวางแผน บริหารจัดการ และพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยครอบคลุมทั้งด้านการ
บริหารงานบุคคล งบประมาณ หลักสูตร เทคโนโลยี และการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้
ทักษะผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีของแคทซ์ (Katz, 1974) แบ่งออกเป็น 3 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะทาง
เทคนิค (Technical Skills) หมายถึง ความสามารถในการใช้เครื่องมือ กระบวนการ และเทคนิคเฉพาะด้าน
2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Skills) หมายถึง ความสามารถในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น
การสื่อสาร และการสร้างแรงจูงใจ 3) ทักษะด้านแนวคิด (Conceptual Skills) หมายถึง ความสามารถในการ
คิดเชิงกลยุทธ์ วิเคราะห์ปัญหา และวางแผนพัฒนาองค์กร การมีทักษะเหล่านี้จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถ
กำหนดทิศทางและนโยบายที่เหมาะสมสำหรับสถานศึกษา รวมถึงการบริหารจัดการทรัพยากรและ
งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ (Fullan, 2014)

ความสำคัญของทักษะผู้บริหารสถานศึกษายังสะท้อนให้เห็นในหลายด้าน เช่น การพัฒนาคุณภาพ
การศึกษา การบริหารบุคลากรทางการศึกษา และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ผู้บริหารที่มี
ทักษะเหล่านี้จะสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมในการ
พัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างโรงเรียนที่มีคุณภาพ (พิชญานา สอนสร้อยทอง, 2562)
ความสำคัญของทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความหลากหลายมิติและส่งผลต่อการพัฒนา
การศึกษาในหลายด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารที่มีทักษะด้านการบริหารการศึกษา
จะสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพ เช่น การวางแผนหลักสูตรที่ทันสมัย ส่งเสริม
การเรียนรู้แบบ Active Learning และพัฒนานวัตกรรมการสอน 2) การบริหารบุคลากรทางการศึกษา ทักษะ
ด้านมนุษยสัมพันธ์ช่วยให้ผู้บริหารสามารถทำงานร่วมกับครูและบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างแรงจูงใจ
และส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมในการพัฒนาตนเอง 3) การบริหารทรัพยากรและงบประมาณ ทักษะ
ด้านการบริหารงบประมาณและการจัดการทรัพยากรเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ
สูงสุด เช่น การจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีการเรียนรู้ 4) การปรับตัวต่อการ
เปลี่ยนแปลง ในยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะในการปรับตัวให้ทันต่อการ
เปลี่ยนแปลง และสามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม (Fullan, 2014)

จากการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาของประเทศไปสู่การศึกษาแบบดิจิทัล เทคโนโลยีจึงถูกนำมาใช้
เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงข้อมูลและความรู้ และวางรากฐาน
ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ เทคโนโลยีทางการศึกษาไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่
นำมาใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการประยุกต์ใช้วิธีการ เครื่องมือ และวัสดุต่าง ๆ
เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมใหม่เพื่อการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อ
ความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังที่ Rosenberg ได้ให้ความหมายว่า
เทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์มาใช้ในการออกแบบ

และใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนและการบริหารการศึกษา (Rosenberg, 2001) ซึ่งมีองค์ประกอบหลักของเทคโนโลยีทางการศึกษา ได้แก่ เทคโนโลยี (Technology) หมายถึง เครื่องมือและแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น ระบบ LMS, AI, และ VR, กระบวนการทางการศึกษา (Pedagogy) หมายถึง วิธีการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยี เช่น e-Learning และ Blended Learning, และเนื้อหาทางวิชาการ (Content) หมายถึง สื่อการเรียนรู้ดิจิทัล เช่น e-Books, วิดีโอการศึกษา และ MOOCs ตามแนวคิด TPACK (Technological Pedagogical Content Knowledge) ของ Mishra & Koehler (Mishra & Koehler, 2006) ซึ่งความสำคัญของเทคโนโลยีทางการศึกษายังสะท้อนให้เห็นในการเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนการสอน โดยทำให้มีความน่าสนใจและมีปฏิสัมพันธ์มากขึ้น มีการส่งเสริมการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคลซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้รับเนื้อหาที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง การขยายโอกาสทางการศึกษาให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา และสุดท้ายคือ การพัฒนาทักษะแห่งอนาคตที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะด้านการคิดเชิงวิพากษ์และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ เทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีบทบาทในการพัฒนาระบบการศึกษา โดยสามารถจำแนกออกเป็นประเภทหลัก ๆ ได้แก่ ระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ (LMS – Learning Management System) เช่น Moodle, Google Classroom, และ Microsoft Teams ซึ่งช่วยในการจัดการหลักสูตรและติดตามผลการเรียนของผู้เรียน, เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI in Education) ที่ช่วยแนะนำเนื้อหาการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนแต่ละคน, การใช้ Big Data ในการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อพัฒนากระบวนการสอน, และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ เช่น Coursera และ Khan Academy ที่ช่วยให้การเรียนรู้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น (Reiser & Dempsey, 2018)

สรุปได้ว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคปัจจุบัน โดยทักษะของผู้บริหารที่ครอบคลุมทั้งด้านเทคนิค มนุษย์สัมพันธ์ และแนวคิด จะช่วยให้สามารถกำหนดทิศทาง บริหารจัดการทรัพยากร และนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล สร้างโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียม และพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาต่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษา การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีทางการศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนในยุคดิจิทัล สามารถนำพองค์กรให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาทักษะเฉพาะด้านดังต่อไปนี้

ทักษะด้านเทคโนโลยี (Technological Literacy) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจและใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเครื่องมือดิจิทัลและแพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่ใช้ในการบริหารสถานศึกษา เช่น ระบบฐานข้อมูล, ระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ (LMS), และซอฟต์แวร์สำนักงาน (ไปรษณีย์, ธรรมกิจวัฒน์, 2560) ผู้บริหารควรสามารถใช้เครื่องมือเหล่านี้เพื่อจัดการข้อมูลนักเรียน, จัดตารางสอน, สื่อสารกับบุคลากรและผู้ปกครอง, และติดตามผลการเรียนของผู้เรียนได้อย่างคล่องแคล่ว การมีทักษะพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารการศึกษา ผู้บริหารควรสามารถใช้เครื่องมือเหล่านี้เพื่อจัดการข้อมูลผู้เรียน, จัดตารางสอน, สื่อสารกับบุคลากรและผู้ปกครอง, และติดตามผลการเรียนของนักเรียนได้อย่างคล่องแคล่ว การมีทักษะพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารการศึกษา (มลฤดี เพ็งสง่า, 2566)

ทักษะในการจัดการการเปลี่ยนแปลง (Change Management Skills) เป็นสิ่งจำเป็นเมื่อสถานศึกษามีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ เนื่องจากบุคลากรอาจมีความต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงหรือขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ผู้บริหารต้องสามารถวางแผนและดำเนินการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ รวมถึงการสื่อสารให้บุคลากรเข้าใจถึงประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลง การให้การฝึกอบรมและการสนับสนุนเพื่อให้บุคลากรสามารถปรับตัวและใช้เทคโนโลยีใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนในการจัดการการเปลี่ยนแปลง วางแผนการเปลี่ยนแปลง คือ การกำหนดกลยุทธ์และขั้นตอนในการนำเทคโนโลยีใหม่เข้ามาใช้ ผู้บริหารจะต้องระบุทรัพยากรที่จำเป็น เช่น งบประมาณ, บุคลากร, และอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในกระบวนการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังต้องกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงาน เพื่อให้ทุกคนมีความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับกรอบเวลาที่ต้องปฏิบัติตาม การวางแผนที่ดีจะช่วยลดความสับสนและสร้างความมั่นใจให้กับบุคลากรในการดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนด หลังจากวางแผนแล้ว ขั้นตอนถัดไปคือการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนและโปร่งใส การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้บุคลากรเข้าใจถึงเหตุผลและประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ ผู้บริหารควรจัดประชุมหรือเวิร์กช็อปเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการทำงานใหม่ ๆ และเปิดโอกาสให้บุคลากรถามคำถามหรือแสดงความคิดเห็น การสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างในการสื่อสารจะช่วยลดความวิตกกังวลและสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากร เมื่อมีการนำเทคโนโลยีใหม่เข้ามาใช้แล้ว การฝึกอบรมเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้บุคลากรมีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดฝึกอบรมควรมีทั้งในรูปแบบของการสัมมนา, การอบรมเชิงปฏิบัติ, และการให้คำปรึกษาแบบตัวต่อตัว เพื่อให้บุคลากรสามารถเรียนรู้ได้ตามจังหวะของตนเอง นอกจากนี้ ผู้บริหารควรจัดเตรียมทรัพยากรสนับสนุน เช่น คู่มือหรือเอกสารอ้างอิง เพื่อให้บุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายในกรณีที่ต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติมขั้นตอนสุดท้ายในการจัดการการเปลี่ยนแปลงคือการติดตามผลกระทบจากการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ ผู้บริหารควรกำหนดวิธีการติดตามผล เช่น การสำรวจความคิดเห็นของบุคลากร, การวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน, และการประเมินผลกระทบต่อ

กระบวนการทำงาน การทำเช่นนี้จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถระบุจุดแข็งและจุดอ่อนของกระบวนการเปลี่ยนแปลง และทำการปรับปรุงในอนาคตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา (อภิชนา ใช้ไหวพริบ, ทินกร พูลพัฒน์, 2562)

ทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูล (Data-Driven Decision Making) หมายถึง ความสามารถในการใช้ข้อมูลและสถิติเพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรสามารถวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน, ข้อมูลการเข้าเรียน, และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อระบุจุดแข็งจุดอ่อนของสถานศึกษา และนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร, ปรับปรุงวิธีการสอน, และจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การมีทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารการศึกษา (สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) โดยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ขั้นตอนแรก การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ข้อมูลการเข้าเรียน, และข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนและครู ขั้นตอนที่สองจัดระเบียบและประมวลผลข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่รวบรวมจะต้องถูกจัดระเบียบและประมวลผลเพื่อให้สามารถนำไปวิเคราะห์ได้ง่ายขึ้น โดยอาจใช้ซอฟต์แวร์ต่าง ๆ เช่น Microsoft Excel หรือโปรแกรมสถิติ ขั้นตอนที่สาม การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้บริหารควรมีความรู้พื้นฐานในด้านสถิติ เพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง เช่น การหาค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, และการสร้างกราฟเพื่อแสดงผล ขั้นตอนนี้ที่ผู้บริหารจะต้องตีความผลลัพธ์เพื่อทำความเข้าใจถึงแนวโน้มและปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงนำเสนอผลลัพธ์ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย และขั้นสุดท้ายคือการใช้ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา เช่น การปรับปรุงหลักสูตรหรือวิธีการสอน

ทักษะในการสื่อสารและทำงานร่วมกันผ่านเทคโนโลยี (Digital Communication & Collaboration Skills) เป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างความร่วมมือและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างผู้บริหาร, ครู, บุคลากร, ผู้เรียน และผู้ปกครอง ผู้บริหารควรสามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลในการสื่อสาร เช่น อีเมล, แอปพลิเคชันแชท, และแพลตฟอร์มการประชุมออนไลน์ เพื่อติดต่อสื่อสารและทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น การนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ในการสื่อสารของหน่วยงานราชการในการติดต่อประสานงานระหว่างบุคคลและหน่วยงานเป็นสิ่งสำคัญ (ธนวัฒน์ สุวรรณเหล่า, 2564) ขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการสื่อสารและทำงานร่วมกัน ผู้บริหารควรเลือกเครื่องมือสื่อสารที่เหมาะสมกับความต้องการขององค์กร เช่น การใช้ Google Meet หรือ Zoom สำหรับการประชุมออนไลน์ และ Slack หรือ Microsoft Teams สำหรับการสื่อสารภายในทีม มีการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือดิจิทัลสำหรับบุคลากรจะช่วยให้ทุกคนมีความรู้และทักษะในการใช้งานเครื่องมือเหล่านั้นอย่างมีประสิทธิภาพ ควรกระตุ้นให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางใหม่ ๆ ในการทำงาน โดยสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังจากนำเครื่องมือมาใช้ ผู้บริหารควรติดตามผลกระทบจากการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและทำงานร่วมกัน และปรับปรุงวิธีการตามความเหมาะสม

ทักษะในการจัดการความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cybersecurity Awareness) หมายถึง ความตระหนักถึงความเสี่ยงและภัยคุกคามทางไซเบอร์ และความสามารถในการป้องกันและจัดการกับภัยคุกคามเหล่านั้น ผู้บริหารต้องสามารถกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย เช่น การกำหนดให้มีการเข้ารหัสข้อมูล, การตั้งค่าความเป็นส่วนตัวในระบบออนไลน์, และการให้ความรู้แก่บุคลากรและผู้เรียนเกี่ยวกับภัยคุกคามทางไซเบอร์และการป้องกัน (อลงกต สุทธการ, 2564) การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลผู้เรียนและบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ โดยขั้นตอนในการจัดการความปลอดภัยทางไซเบอร์ คือ ผู้บริหารควรทำการประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ ในสถานศึกษา โดยระบุจุดอ่อนและช่องโหว่ที่อาจเกิดขึ้น มีการกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัย สร้างนโยบายด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน จะช่วยให้บุคลากรเข้าใจถึงแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง เช่น การใช้รหัสผ่านที่แข็งแกร่ง การรักษาความลับของข้อมูล และการรายงานเหตุการณ์ที่สงสัย มีการฝึกอบรมบุคลากรเกี่ยวกับความปลอดภัยทางไซเบอร์สำหรับบุคลากรจะช่วยเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการป้องกันภัยคุกคาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการระมัดระวังเมื่อใช้อุปกรณ์ดิจิทัลและเครือข่าย ควรมีระบบติดตามและตรวจสอบกิจกรรมในระบบสารสนเทศ เพื่อให้สามารถตรวจจับเหตุการณ์ผิดปกติได้อย่างรวดเร็ว และดำเนินการแก้ไขได้ทันที

จากข้อความที่กล่าวข้างต้น ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาต่อเทคโนโลยีทางการศึกษาในยุคดิจิทัลมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะด้านเทคโนโลยี เพื่อสามารถใช้เครื่องมือและแพลตฟอร์มดิจิทัลในการบริหารจัดการข้อมูลผู้เรียนและการสื่อสารกับบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังต้องมีทักษะในการจัดการการเปลี่ยนแปลง เพื่อช่วยให้บุคลากรสามารถปรับตัวและใช้เทคโนโลยีใหม่ได้อย่างราบรื่น การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นอีกหนึ่งทักษะที่สำคัญในการใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอน รวมถึงทักษะในการสื่อสารและทำงานร่วมกันผ่านเทคโนโลยี ที่ช่วยสร้างความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้เรียน การมีความตระหนักถึงความปลอดภัยทางไซเบอร์ ก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เรียนและบุคลากร โดยรวมแล้ว การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญ เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน การเรียนการสอน และการพัฒนานโยบายทางการศึกษา ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะที่หลากหลายเพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายในโลกยุคใหม่ ทักษะด้านเทคโนโลยี (Technological Literacy) ช่วยให้ผู้บริหารสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอนและบริหารงานได้อย่าง

มีประสิทธิภาพ ขณะที่ทักษะในการจัดการการเปลี่ยนแปลง (Change Management Skills) ช่วยให้ผู้บริหารสามารถปรับตัวและนำพาองค์กรผ่านความเปลี่ยนแปลงได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ ทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูล (Data-Driven Decision Making) ยังช่วยสนับสนุนการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่แม่นยำและเป็นระบบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนานโยบายและโครงการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะในการสื่อสารและทำงานร่วมกันผ่านเทคโนโลยี (Digital Communication & Collaboration Skills) ช่วยสร้างช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครู ผู้เรียน และผู้ปกครองผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล อีกทั้งทักษะในการจัดการความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cybersecurity Awareness) ยังมีบทบาทสำคัญในการป้องกันภัยคุกคามและรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในสถานศึกษา โดยรวมแล้ว ทักษะเหล่านี้ไม่เพียงช่วยให้ผู้บริหารสามารถจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังส่งผลกระทบต่อคุณภาพของระบบการศึกษาโดยรวมในยุคดิจิทัลอีกด้วย การที่ผู้บริหารมีทักษะที่เหมาะสมในการใช้เทคโนโลยีจะช่วยให้สามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่ความก้าวหน้าและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐดนัย เนียมทอง. (2561). **มองเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในยุคดิจิทัล**. สืบค้น กุมภาพันธ์ 7, 2568 จาก <https://www.scimath.org/article-technology/item/8477-2018-07-18-04-11-25>
- ชนวัฒน์ สุวรรณเหล่า. (2564). **ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโรมันปทุมธานี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ชญัญภัทร์ วีรลักษณ์ภรณ์, จิรศักดิ์ สุรงค์พิพพรรณ และทนง ทองภูศรี. (2567). **การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล**. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(5), 1214-1223.
- ไพบรมา ธรรมกิจวัฒน์. (2560). **การส่งเสริมทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา**. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 14(27), 30-41.
- พิชญาภา สอนสร้อยทอง. (2562). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่वंก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2**. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(2), 51-68.
- มลฤดี เฟิงสง่า. (2566). **การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล**. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ*, 24(2), 162-175.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). **การศึกษาวិเคราะห์เพื่อพัฒนาและจัดทำฐานข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน และการตัดสินใจเชิงนโยบายของหน่วยงานส่วนกลาง** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.
- อภิขญา ใช้ไหวพริบ, และทินกร พูลพัฒน์. (2562). การบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอแม่वंก์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ตามทัศนคติของครู. **วารสารวิจัยวิชาการ, 24(2)**, 69-88.
- อลงกต สุทธการ. (2564). **แนวทางการส่งเสริมการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน**. การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Katz, R. L. (1974). **Skills of an Effective Administrator**. Harvard Business Review.
- Fullan, M. (2014). **The Principal 2.0: Three Keys to Maximizing Impact**. Tantor Media.
- Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. **Teachers College Record, 108(6)**, 1017-1054.
- Reiser, R. A., & Dempsey, J. V. (2018). **Trends and issues in instructional design and technology** (4th ed.). Pearson.
- Rosenberg, M. J. (2001). **E-learning: Strategies for delivering knowledge in the digital age**. McGraw-Hill.